

Justitsministeriet Administrationsafdelingen

Kontor: Budget- og Planlægnings-
kontoret
Sagsnr.: 2005-0091-0025
Dok.: HLS40218

Besvarelse af spørgsmål nr. 182 af 20. juni 2005 fra Folketingets Retsudvalg.

Spørgsmål:

”Ministeren bedes kommentere vedlagte artikel: ”Advarsel fra betjente” fra Jyllands-Posten den 17. juni 2005.”

Svar:

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst følgende i anledning af det rejste spørgsmål:

”I artiklen fra Jyllands Posten stilles der spørgsmål ved, om det nye Statsfængsel Østjylland bliver for sikkert, og det anføres, at personalet ikke skulle være taget med på råd.

Det kan oplyses, at det i overensstemmelse med det overordnede formål med den resultatkontrakt, som Kriminalforsorgen indgik med Justitsministeriet i forbindelse med flerårsaftalen for 1999-2003, har været et ubetinget krav, at sikkerhedsniveauet i det nye fængselsbyggeri skal styrkes i forhold til de eksisterende fængsler. Et andet formål har været at opnå et godt, sikkert og trygt arbejdsmiljø for de ansatte – et overordnet formål der i særlig grad stiller krav til indretningen af det nye fængsel.

Sikkerheden og risikoen for optrapning af konflikter mellem indsatte og ansatte har under hele processen været nøje overvejet og diskuteret, og man har selvfølgelig hele vejen igennem forsøgt at tage højde for, at tingene kan eskalere.

Projektgruppen vedrørende etablering af et nyt fængsel, som i juni 2000 afleverede sin rapport med kravspecifikationer til det nye fængsel – nu kaldet Statsfængslet Østjylland – var i sin analyse opmærksom på, at der ved etablering af det meget høje sikkerhedsniveau skabes begrundet frygt for, at bestemte indsatte vil benytte overfald på personale eller gidseltagning for at gennemføre en undvigelse. Det er således vigtigt, at denne mulighed reduceres så meget som muligt. Dette bør først og fremmest ske ved en effektiv dynamisk sikkerhed – dvs. personalets tilstedeværelse og interaktion med de indsatte. Projektgruppen fandt derfor, at den dynamiske sikkerhed

er så vigtig for de indsatte hverdag og fængslets dagligdag, at den skal styrkes i det nye fængsel. Dette vil forbedre sikkerheden generelt i fængslet, og samtidig vil de ansattes forhold til de indsatte blive forbedret. Herved opnås et bedre arbejdsmiljø i fængslet og øget mulighed for at støtte og motivere de indsatte. Ifølge projektgruppen bør bygningsmassen derfor indrettes således, at dynamisk sikkerhed hensigtsmæssigt og naturligt indgår i det daglige arbejde, og den dynamiske sikkerhed bør i videst muligt omfang understøttes af den statiske sikkerhed (fysiske værn og tekniske sikringsanlæg).

Ovennævnte principper ligger til grund for byggeprogrammet til Statsfængslet Østjylland og det efterfølgende udarbejdede projekt. Såvel fængslets fire normalektioner og den særligt sikrede sektion er indrettet fleksibelt således, at de indsatte afdelinger med 24 pladser kan underopdeles i boenheder på 12 og (ved behov) igen underopdeles i boenheder på 6 pladser. Bygningerne er indrettet med beskæftigelses- og fritidslokaler, og personalet er i det daglige arbejde tæt på de indsatte. Samtidig er personalets afdelingskontor og det tilknyttede vagtlokale placeret dels således, at personalet fra afdelingskontoret har et godt overblik, dels således, at personalet – hvis behov herfor opstår – fra det tilstødende vagtlokale har en flugtvej til et gangareal, som ikke er tilgængeligt for de indsatte. Der er også trappeforbindelse mellem vagtlokalet i stuen og på 1. sal, således at personalet på afdelingen på den ene etage hurtigt kan komme personalet på afdelingen på den anden etage til undsætning. I og omkring bygningerne understøttes den dynamiske sikkerhed af fysiske værn og tekniske sikringsanlæg i form af låse, hegn, alarmer m.v., ligesom hele fængslet har høj perimetersikkerhed i form af en 6 m høj ringmur samt udvendigt og indvendigt hegn.

Det er ikke korrekt, som det er anført i artiklen, at ”personalet på gulvet ikke har været taget med på råd”.

Under hele forløbet har personalet været taget med på råd på forskellig måde. Det var således naturligt for den førnævnte projektgruppe, der udarbejdede kravspecifikationer til det nye fængsel, at inddrage brugerrepræsentanter allerede på et tidligt stadium ved planlægningen. Der blev derfor sammensat et brugerpanel omfattende medarbejdere fra opsyns-, beskæftigelses-, undervisnings-, forsorgs- og helsesektoren, samt medarbejdere fra ledelsen/administrationspersonalet og den gejstlige betjening. Hovedsynspunkterne fra drøftelserne på brugerseminarer i tværfaglige grupper om bl.a. sikkerhed, bygningsstruktur, placering af personale og dynamisk sikkerhed indgik i projektgruppens arbejde.

For god ordens skyld kan det endvidere oplyses, at forbundsformanden for Dansk Fængselsforbund var medlem af den dommerkomité, som blandt 10 prækvalificerede arkitektfirmaer valgte det projekt, som blev vinder af den udbudte projektkonkurrence om et nyt fængselsbyggeri.

Ud over ovennævnte brugerseminarer har der ved udarbejdelse af byggeprogram for fængslet været nedsat et antal arbejdsgrupper med deltagelse af brugere/praktikere fra Kriminalforsorgens institutioner, herunder især fra Statsfængslet i Horsens, til afklaring af en række forhold som f.eks. indretning af celler, låsetyper og andre funktionsmæssige krav. Under selve projekteringen har en brugergruppe med repræsentanter fra Statsfængslet i Horsens løbende været inddraget i projektet med henblik på at sikre, at de valgte løsninger kan opfylde de stillede fængselsmæssige og sikkerhedsmæssige krav. Brugergruppen har bl.a. besigtiget en opstillet prøvecelle og har ikke haft bemærkninger til cellens størrelse og indretning. Herudover har diverse ad hoc arbejdsgrupper med brugerrepræsentanter været brugt som sparringspartnere til afklaring af specifikke spørgsmål.

Erfaringerne fra brugermedvirken i alle projektets faser har bekræftet, at brugere og praktikere inden for de fængselsfaglige områder bl.a. kan tilføre processen og beslutningerne kvalitet og bredde.

Det kan i øvrigt oplyses, at også udenlandske erfaringer, herunder fra det nordiske samarbejde, har været inddraget i overvejelserne om det nye fængselsbyggeri. Senest har en svensk rapport – Betänkande av Rymningsutredningen, 2005 – om undvigelse fra en række lukkede fængsler i Sverige bekræftet en væsentlig del af de anbefalinger, som indgik i den tidligere projektgruppes kravspecifikationer til et nyt fængsel. Rapporten er endvidere indgået i overvejelserne i en ny projektgruppe, som netop har afleveret sin rapport om overordnet kravspecifikation for et nyt fængsel i Østdanmark. Der peges i den svenske rapport eksempelvis på vigtigheden af, at personalet placeres blandt de indsatte, og at problemer mellem indsatte ikke løses alene ved teknisk overvågning.

Afslutningsvis kan nævnes, at direktoratet forventer, at det nye fængsels kommende ledelse blandt sine opgaver vil skulle se på, hvordan man bedst muligt sikrer sig klare procedurer og retningslinier for personalet vedrørende sikkerhedsmæssige forhold og den interne færdsel i fængslet.”